

de pădure » (prunus padus) [m'] trebuie să fie ulterior trecerii [e] > [o]: la VI. Dal' toate derivatele de la aceeași temă au [m] dur <sup>20</sup>.

Spre deosebire de unele graiuri velicoruse meridionale <sup>21</sup>, graiul de la Socolinți nu cunoaște fonemul [ô] ca reflex al vechiului \*o sub accent ascendent <sup>22</sup>. Lipsește de asemenea și reflexul [ê] al vechiului \*ê (k) <sup>23</sup>. Prin urmare: s'e[ll[ô] — « sat », iar nu s'e[ll[ô]; xl[ê]p — « piine », iar nu xl'[ê]p ș.a.m.d.

Între consoane palatale, sub accent, vocala [a] se rostește ca în limba literară: z'[a]t' — « ginere », i[á]icy — « ouă » ș.a. Excepții: m'[ê]č'ik — « minge » (cf. lit. мяч, adică [m'ač'] — « minge ») și pl'e<sup>i</sup> m'[ê]nik — « nepot » (cf. lit. племянник, adică [pl'e<sup>i</sup> m'ân'ik] — « nepot »). Această rostire se întâlnește, în aceleași cuvinte, și la alți velicoruși staroveri, desprinși în trecut din masivul graiurilor ruse meridionale <sup>24</sup>.

În următoarele cuvinte în loc de [a] constatăm sub accent [o]: k[ô]l'iš — « tu rostogolești », pl[ô]l'iš — « tu plătești » (dar: v[á]r'im — « noi fierbem »). Explicația o vedem în analogia cu formele verbale în care [o] accentuat este etimologic, de ex. ja lóv'u — « eu prind », ty lóv'iš — « tu prinzi ». În rest vocalele accentuate nu ridică discuții aparte.

### B. Vocalele neaccentuate

Cea mai proeminentă particularitate fonetică a graiului de care ne ocupăm, în ceea ce privește vocalele neaccentuate, este prezența generală a fenomenului denumit *ákanie* <sup>25</sup>. Tipul ákaniei de la Socolinți este *nedisimilativ*: v[a]dá — « apă », nu v[ə]dá <sup>26</sup>. (În ancheta noastră nu am urmărit însă eventuala prezență a unei disimilări [a] > [ə], asupra căreia atrage atenția prof. R. I. Avanesov în *op. cit.*, p. 67.)

Cît privește silaba a doua protonică, în această poziție fonemul [o] se realizează în graiul de la Socolinți în mod *neuniform*. În unele cuvinte, independent de ritmul vorbirii, elementul vocalic este redus la zero, în așa fel încît numărul silabelor este cu una mai mic decît cel așteptat. Astfel cuvîntului *голова* — « cap », în pronunțarea literară — [gólavá], la Socolinți îi corespunde, în rostirea tuturor informatorilor, [ɣlavá]. Judecînd după rezultate, un proces similar se întâlnește și în alte graiuri velicoruse <sup>27</sup>. În alte exemple de la Socolinți dispariția totală a vocalei [o] din silaba a doua protonică este condiționată de ritmul rapid al vorbirii: [nəˈptalkú] — « în pod », cf. în limba literară —

<sup>20</sup> Vezi Vladimir Dal', *Толковый словарь живого великорусского языка*, vol. IV, Moscova, 1956, p. 592.

<sup>21</sup> Vezi prof. R. I. Avanesov, *Очерки русской диалектологии*, p. 1, Moscova, 1949, p. 227, § 212, pct. 3.

<sup>22</sup> Despre (ô) în unele graiuri velicoruse vezi P. S. Kuznețov, *op. cit.*, p. 34 și urm. sau R. I. Avanesov, *op. cit.*, p. 42.

<sup>23</sup> Despre (ê) în unele graiuri velicoruse v. P. S. Kuznețov, *ibid.* sau R. I. Avanesov, *op. cit.*, pp. 42, 228.

<sup>24</sup> Vezi M. S. Tihomirova, *op. cit.*, p. 6. Cf. și R. I. Avanesov, *op. cit.*, p. 55 sau P. I. Cernih, articolul *К фонетике южнорусских говоров*, în vol. *Материалы и исследования по русской диалектологии* (abrev. МИРД), vol. I, Moscova-Leningrad, 1949, p. 253.

<sup>25</sup> Despre ákanie vezi, de ex., R. I. Avanesov, *op. cit.*, p. 62 și urm.

<sup>26</sup> În legătură cu aria ákaniei disimilative vezi harta prof. I. G. Golanov și comentariile care o însoțesc, în R. I. Avanesov, *op. cit.*, pp. 301—303, precum și pp. 66—67.

<sup>27</sup> Vezi, de ex., P. S. Kuznețov, *op. cit.*, pp. 43—44, unde se arată că [pəlatnô] > [platnô].